

va találjon minket. Hitünk, mint sötét éjszakán a pászortűz, úgy parázslik s lobog. Oly jó néha csöndesen pihenni szelíd fénye és melege mellett, de pásztorhivatásunkról, az örök vigyázásról soha egy pillanatra sem szabad megfeledkeznünk.

Az élet változó eseményei néha megpróbáltatást, máskor örömet, néha csalódást, máskor beteljesedést, néha harcot, máskor békét hoznak. Álljunk az élet mezején a pásztorok óber, vigyázó, cselekvőkész lelkületével és akkor a megpróbáltatásokkal szembe tudunk nézni, a csalódásokat el tudjuk viselni, a küzdelemben helyt tudunk állni s a néha reánk köszöntő örömet elsökként fogadhatjuk, a beteljesedésért hálát tudunk adni s a béke nyugodt óráit boldogan élhetjük át.

Erre tanít meg minket a pásztorok története, a nehéznek tűnő életünkbe be-
köszöntő örömet, békét és boldogságot hozó karácsony ünnepe. Ámen.

NAGY LÁSZLÓ

ÚTÉPÍTÉS

„LÉLEKTŐL-LÉLEKIG“

Nehéz az útépitők munkája, de költőien szép, jövőbe mutató. Nagyszerű dolgokat tájakat, városokat, sorsokat, törekvéseket és lehetőségeket összekötni, egymáshoz közelebb hozni, új távlatokat megnyitni az emberek előtt, kapcsolatokat teremteni a dolgok és gondolatok között. Ugyanakkor hálátlan munka is, mert a száguldó autók sodrában ugyan kinek jut eszébe az útépitő, akinek verejteke beleépült a betonba s akinek munkája segíti a hegyeken és völgyeken át utazót a messzi célok felé?

Útépitőknek, útkészítőknek, útegyengetőknek hívott el minket is a gondviselő Isten, a „lélektől-lélekig“ és az embertől az Istenig vezető út munkásaivá. Nem kemény követ és betont adott kezünkbe, hanem a Biblia tanításait, hogy életünk, prédikálásunk, és példaadásunk által tisztább, világosabb, igazabb legyen az ember élete, könnyebb az útja Isten felé. Hogy a szó erejével, a jó cselekedetek gyakorlásával lelki utakat építsünk az elmagányosodó, elidegenülő lelkektől az életszerető, életigenlő lelkekig.

Lelkészi hivatásunk, munkánk célját Ézsaiás próféta felhívásával fogalmazom meg: „Erősítsétek meg az elernyedtt kezeket, és a roskadozó térdeket szilárdítsátok meg! Mondjátok a csüggedtt szívűeknek: Bátorság! Ne féljetek!“ (Ézs 35,3—4a)

Lelkésztársaim nevében hálát adok Istennek, gondviselő Atyánknak életünkért s hogy minket a lelkeszi hivatás útján elindított. Megköszönöm a Főtiszteletendő Püspök úr főpásztori és atyai szavait, amellyel hitet, bizalmat ébresztett lelkünkben, hogy ezen az úton érdemes tovább haladni; megköszönöm szülőink szeretetét, a sok aggodást, a tanáraink fáradozását és unitárius egyházunk bizalmát, mellyel ránk bízta az egyházközségek vezetését.

Rabindranath Tagore vallomásával zárom beszédem: Aludtam, és azt álmodtam: az élet — öröm. / Felébredtem, és azt láttam: az élet — kötelesség. / Dolgoztam, és azt láttam: a kötelesség — öröm.

Kötelességeink teljesítésében, hivatásunk betöltésében áldjon és segítsen mindannyiunkat szerető és gondviselő Atyánk. Ámen.

EMLÉKEZÉS BERDE MÓZESRE

A Zsinati Főtanács alkalmából Berde Mózesre emlékezve nem akarom most végig kísérni nemes és értékes pályafutását — hiszen erre nem is lenne időnk — csupán életének és személyiségének néhány jellemző vonását villantom fel, amelyek, felfogásom szerint, meghatározták életútjának nehézségeken és küzdelmeken keresztül szüntelenül magasabbra törő szárnyalását. Olyan személyiség volt ő, akire ráillenek a költő szavai: *integer vitae scelerisque purus* — „talpig derék, tiszta szívű ember“. Az európai műveltség legértékesebb embertípusát képviselte, mert az alkotás, a versenyszellem vagy küzdelem, a ragaszkodás és a társadalmi szolgálat jellemezte.

Alkotni annyit jelent, mint tevékenykedni, teremteni, létrehozni valamit, vagyis dolgozni, munkálkodni. Alkotó ember a művész, a költő, az író, a tudós, de a szellemi és a fizikai munkás, a földműves és mindenki, aki becsületes munkájával valamilyen értéket teremt. Berde Mózes egész életében dolgozó, alkotó, értékeket teremtő ember volt.

Az európai művelődésben az alkotással együtt járt a küzdelem, a versenyszellem. Az ókori görögök ránk hagyományozott öröksége ez, akik az egész életet versenynek, *agon*nak tekintették. Nemcsak testi és szellemi viadalok babérijáért folyó küzdelmekre kell itt gondolnunk, hanem főként arra a magatartásra, amely a mindennapi életben, minden tevékenységben a legjobbat, a legszebbet és a legértékesebbet akarja megvalósítani.

Berde Mózesben az alkotás és a versenyszellem, a küzdelem a legnagyobb mértékben párosult. Ezt igazolják székelykeresztúri diákévei, ahova a laborfalvi szülői házból és iskolából tíz éves korában került és kilenc éven át, 1825-től 1834-ig nemcsak a legjobb tanulók közé tartozott, hanem ügyességével és munkájával még keresetre is szert tett. A kolozsvári kollégiumban eltöltött három év, ahol az első évet mint *togatus*, azaz a papi pályára készülő diák végezte, azt követően *secundanus* lett, olyan diák, aki világi pályára készült. Ezután az alkotó munkát és a versenyszellemet érvényesíti a marosvásárhelyi két éves jogi tanulmányai alatt és ezt követően ismét Kolozsváron, ahol ragyogó eredménnyel letette a „szószólói“, azaz az ügyvédi vizsgát. Ezt valósítja meg jószágfelügyelői, majd 1848-ban háromszéki, 1849-ben pedig szebeni kormánybiztosi minőségében.

A forradalom elbukása után egy ideig rejtőzködik, 1851-ben azonban önmagát jelenti fel és a haditörvényszék akasztófa általi halálra ítéli, melyet, három hónap múlva, négy évi börtönfogságra változtattak át.

Kiszabadulása után ugyanazt a szívós, lankadatlan alkotó munkát végzi, előbb mint jószágfelügyelő, azután mint miniszteri osztálytanácsos. Ebben a minőségében különleges megbízatást kap bizonyos székely földbirtokok rendezésére. Munkájával kiérdemelte, hogy éveken át országgyűlési képviselőnek válasszák meg.

A vagyongyűjtésben is ugyanazokat az elveket: a kitartó, a megfontolt versenyszellemtől áthatott, alkotó munkát érvényesíti, aminek eredményeként az egykori szegény diákból az ország egyik igen gazdag embere lett.

Jellemvonása Berdének a ragaszkodás, ez a nemes emberi érzés és magatartás. Ez ugyan nála sok irányú volt, de főképpen népéhez, elsősorban a székelységhez, amelyből származott. és az unitárius közösséghez, amelyhez tartozott, való ragaszkodásban nyilvánult meg.